

ЩОДО НАДАННЯ ЗГОДИ УЧАСНИКАМИ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ НА ВИХІД МАЖОРИТАРНОГО УЧАСНИКА

Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 р. №2275-VIII (далі – ЗУ «Про ТОВ і ТДВ») [1], що набув сили 17.06.2018 р. встановив нові засади регулювання корпоративних відносин у відповідних видах господарських товариств, і, серед іншого, значною мірою змінив порядок виходу учасника з ТОВ і ТДВ.

Зокрема, право на вихід учасника, частка якого у статутному капіталі товариства становить 50 або більше відсотків відповідно до ч. 2 ст. 24 ЗУ «Про ТОВ і ТДВ» не є більше безумовним: такий учасник може вийти з товариства тільки за згодою інших учасників. Як наслідок, виникає питання щодо процедури виходу, і, зокрема, форми, у якій має надаватися згода учасників на вихід.

З цього приводу законодавство містить наступні положення:

– ч. 3 ст. 24 ЗУ «Про ТОВ і ТДВ» визначає, що рішення щодо надання згоди на вихід учасника з товариства може бути прийнято протягом одного місяця з дня подання учасником заяви, якщо інший строк не передбачений статутом;

– ч. 4 ст. 24 ЗУ «Про ТОВ і ТДВ» встановлює, що якщо для виходу учасника необхідна згода інших учасників товариства, він може вийти з товари-

ства протягом одного місяця з дня надання такої згоди останнім учасником, якщо менший строк не визначений такою згодою;

– ч. 5 ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» [2] (далі – ЗУ «Про державну реєстрацію») передбачає, що якщо відповідно до закону або статуту товариства вимагається згода інших учасників на вихід з товариства, подається також така згода, справжність підписів на якій засвідчується нотаріально.

Системне тлумачення наведених норм дозволяє дійти наступних висновків:

– суб'єктами, які надають учаснику згоду на вихід з ТОВ/ТДВ є усі учасники товариства (ч. 4 ст. 24 ЗУ «Про ТОВ і ТДВ» зазначає, що учасник може вийти з товариства після отримання згоди останнього з учасників);

– згода може оформлюватися у декілька способів, зокрема:

– як сукупність індивідуальних згод, які учасник, що виходить, отримувє окремо від кожного учасника (ч. 4 ст. 24 ЗУ «Про ТОВ і ТДВ»);

– як колективна згода учасників, які залишаються (ч. 5 ст. 17 ЗУ «Про державну реєстрацію» містить вказівку на підписи (множина) на згоді (однина), тобто – на те, що єдиний документ підписується декількома особами);

– як рішення (ч. 3 ст. 24 ЗУ «Про ТОВ і ТДВ»), причому з контексту вбачається, що йдеться про рішення загальних зборів товариства, а оскільки згоду повинні надавати усі учасники та враховуючи досить широке застосування авторами ЗУ «Про ТОВ і ТДВ» принципу одностайності прийняття рішень загальними зборами (принаймні – у порівнянні з попереднім законодавством), таке рішення має прийматися одностайно і підписи на ньому, виходячи з вимог ч. 5 ст. 17 ЗУ «Про державну реєстрацію», засвідчуються нотаріально. По суті, рішення загальних зборів товариства у такому випадку є лише способом оформлення колективної згоди учасників на вихід мажоритарія.

Видається, що у контексті чинного законодавства, усі наведені вище способи надання згоди на вихід учасника з ТОВ/ТДВ слід розглядати як рівною мірою прийнятні.

Також слід зауважити, що на відміну від міноритарного учасника, для якого вихід за ЗУ «Про ТОВ і ТДВ» є одноактовим і полягає у поданні заяви про вихід державному реєстратору, мажоритарний учасник долучає до такої адресованої реєстраторові заяви згоду інших учасників (як пакет індивідуальних згод, як колективну згоду, або як рішення загальних зборів), утім, ЗУ «Про ТОВ і ТДВ» не визначає чітко процедуру отримання згоди – тобто

послідовність дій, які має здійснити учасник, що виходить, окреслюючи лише окремі її елементи та результат.

Оскільки суб'єктами згоди є не товариство як таке, а саме учасники, беручи до уваги те, що інформація про них є доступною у Єдиному державному реєстрі, а також за аналогією з положеннями ч. 3 ст. 20 ЗУ «Про ТОВ і ТДВ», яка передбачає, що учасник товариства, який має намір продати свою частку третій особі, зобов'язаний письмово повідомити про це інших учасників товариства, можна зробити висновок про те, що першим етапом отримання згоди учасника на вихід має бути його звернення до кожного з учасників за такою згодою. Видається, що низка звернень до учасників за наданням згоди на вихід може оформлюватися або як дублікати заяви про вихід з товариства, що адресується державному реєстраторові або як інший, відмінний документ. Отримавши «пакет» згод, або колективну згоду, оформлену єдиним документом, мажоритарний учасник, що бажає вийти подає таку згоду (згоди) державному реєстратору протягом місяця з дня її оформлення (оформлення останньої за часом згоди, якщо їх декілька), разом із заявою про вихід.

У тому, що стосується оформлення згоди на вихід учасника рішенням відповідно до ч. 3 ст. 24 ЗУ «Про ТОВ і ТДВ» треба підкреслити, що таке рішення приймається протягом одного місяця з дня подання учасником заяви, що принципово співпадає із строком повідомлення учасників про скликання загальних зборів (30 днів). Отже, оформлення згоди на вихід мажоритарного учасника рішенням загальних зборів із суто процедурної точки зору може здійснюватися виключно шляхом скликання таких зборів виконавчим органом, який, скоріш за все, контролює мажоритарний учасник, що бажає вийти з товариства. За такого сценарію мажоритарний учасник звертатиметься до виконавчого органу товариства з пропозицією скликати загальні збори з питання надання йому згоди на вихід, а виконавчий орган, у свою чергу, негайно скликатиме збори з цим питанням у порядку денному.

Узагальнюючи наведені вище тези слід відзначити доцільність скасування такого способу надання згоди на вихід мажоритарного учасника, як рішення загальних зборів, оскільки суб'єктом згоди на вихід є не товариство, а учасники, отже, таке рішення виявляється не актом волеутворення юридичної особи, а, по суті, способом оформлення колективної згоди на вихід, яка може бути рівною мірою оформлена як низка індивідуальних заяв. Крім того, проведення загальних зборів за таким порядком денним протягом визначених законом строків скликання зборів (30 днів) та отримання згоди (місяць) можливе лише якщо виконавчий орган негайно скликає такі збори за пропозицією мажоритарного учасника.

Література:

1. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України №2275-VIII від 06.02.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>. – Назва з екрана.
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України №755-IV від 15.05.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>. – Назва з екрана.